

Międzynarodowa konferencja
PERYFERIE – CENTRA – PRZEKŁAD
Instytut Filologii Romańskiej, Uniwersytet Wrocławski
Wrocław, 21–22 listopada 2019

Opozycja centrum–peryferie, łącząca wymiar przestrzenny i hierarchiczne uporządkowanie, okazała się funkcjonalnym narzędziem analizy relacji między społecznościami i kulturami. Zastosowana w badaniach nad literaturą pozwoliła np. na skonstruowanie modelu literatury światowej jako systemu z centrum i peryferiami, powiązanych asymetrycznymi relacjami będącymi wynikiem różnego rodzaju nierówności (Casanova 1999, 2002; Moretti 2000, 2005). Jedną z głównych sił, które uczestniczą w tworzeniu tych relacji, jest przekład, postrzegany tu nie w wymiarze tekstowym, lecz jako „jedna ze specyficznych form dominacji, panujących w międzynarodowym polu literackim” oraz jako „jeden z głównych sposobów konsekracji autorów i tekstów” (Casanova 2002 : 8).

Zasady rządzące światowym systemem literackim określane są przez centrum, a przynajmniej w odniesieniu do niego; to ono więc przyciąga zazwyczaj uwagę obserwatorów. Jednak na opozycję centrum–peryferie składają się przecież dwa elementy, pozostające ze sobą w dialektycznym związku. Celem konferencji **PERYFERIE – CENTRA – PRZEKŁAD** jest spojrzenie na zachodzącą w światowym systemie literackim wymianę przekładową od strony peryferii, w szczególności z uwzględnieniem kierunku tłumaczenia literatury i dorobku nauk humanistycznych, również w perspektywie historycznej.

Do udziału w konferencji zapraszamy badaczy, których przedmiot zainteresowania stanowi przekład jako czynnik kształtowania relacji międzykulturowych, także w perspektywie historycznej. Proponujemy, by propozycje wystąpień dotyczyły następujących zagadnień:

- Charakter relacji peryferie–peryferie: czy przekład jest terenem współpracy? rywalizacji? czy pośrednictwo centrum jest konieczne? jakie formy przybiera? jakie jest znaczenie przekładu pośredniego? jakie czynniki sprzyjają pomijaniu pośrednictwa centrum?
- Charakter relacji peryferie–centrum: czy w przekładzie z peryferii do centrum stosuje się te same strategie i techniki, które stosowane są w przekładzie w odwrotnym kierunku? Jak jest miejsce i znaczenie paratekstów? czy dostrzec można gatunki preferowane? czy przekład zawsze stanowi środek konsekracji? czy można mówić o nieudanej konsekracji?
- Postawy uczestników procesu przekładu działających na peryferiach: czy istnieją zachowania i działania dla nich specyficzne? na czym może polegać ta specyfika? czy wydawcy i tłumacze utworów tłumaczonych z języków peryferyjnych stosują inne strategie (paratekstowe, promocyjne, tekstowe) niż wydawcy i tłumacze utworów tłumaczonych z języków centralnych/dominujących?
- Relacje centrum–peryferie w kulturach/społecznościach wielojęzycznych: czy preferowany kierunek przekładu prowadzi do powstawania centrum (centrów)? jakie jest tu miejsce i funkcje autoprzekładu?

- Relacje peryferie-centra istniejące i widziane ponad granicami geograficznymi: jakie są mechanizmy przekładu na określony język funkcjonujący jako oficjalny w różnych państwach? jakie czynniki decydują o przekładzie na język wspólnot nie mających własnego terytorium/państwa? czy przekład na język społeczności (narodowych) żyjących w diasporach przyczynia się do wyodrębniania się centrów i peryferii?
- Rekonfiguracje relacji centrum-peryferie: zmienny status centrów; (współ-)istnienie wielu centrów; nowe „geografie/topografie kulturowe”, w których powstaniu ma/miał udział przekład literatury i prac z zakresu nauk humanistycznych.
- Opozycja peryferie-centra a myśl przekładoznawcza: czy konceptualizacja przekładu i jego funkcji ma związek z pozycją w systemie (centrum/peryferie)? czy rozpowszechnianie wiedzy o przekładzie przebiega głównie za pomocą przekładu? czy trajektorie przekładów publikacji przekładoznawczych mają szczególny charakter? czy istnieją uprzywilejowane relacje między niektórymi centrami i „ich” peryferiami? czy peryferie mają swoje „ulubione” centrum? czy przejmują chętniej dorobek z wybranych centrów?

Bibliografia:

- Calvet L.-J., I. Oséki-Dépré (2002). „Mondialisation et traduction: les rapports inverses entre centralité et diversité”, w: *Bilinguisme, traduction et francophonie*, Université Saint-Esprit de Kaslik.
- Casanova P. (1999). *La République mondiale des Lettres*, Paryż: Éditions du Seuil. Przekład polski: *Światowa republika literatury*, tłum. Elżbieta Gałuszka, Anna Turczyn, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego 2017.
- Casanova P. (2002). „Consécration et accumulation de capital littéraire. La traduction comme échange inégal”, *Actes de la Recherche en Sciences Sociales* 144, s. 7–20.
- Dehoux Amaury (red.) (2018). *Centres et périphéries de la littérature mondiale. Une pensée connectée de la diversité*, Paryż: Connaissances et Savoirs, seria „Littératures non-occidentales”.
- Heilbron J. (1999). „Towards a Sociology of Translation. Book Translations as a Cultural World-System”, *European Journal of Social Theory* 2(4), s. 429–444.
- Moretti F. (2000). „Conjectures on World Literature”, *New Left Review* 1, s. 54–68. Przekład polski: „Przypuszczenia na temat literatury światowej”, tłum. Przemysław Czaplinski, *Teksty Drugie* 4, 2014, s. 131–147.
- Moretti F. (2005). *Graphs, maps, trees: abstract models for a literary history*, Londyn: Verso. Przekład polski: *Wykresy, mapy, drzewa: abstrakcyjne modele na potrzeby historii literatury*, tłum. Tomasz Bilczewski, Anna Kowalcze-Pawlik, Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego 2016.
- Moretti F. (2013). *Distant Reading*, Londyn: Verso.
- Sapiro G. (2009). „Mondialisation et diversité culturelle: les enjeux de la circulation transnationale des livres”, w: *Les contradictions de la globalisation éditoriale*, G. Sapiro (red.), Paryż: Éditions du Nouveau Monde, s. 275–301.
- Sapiro G. (red.) (2012). *Traduire la littérature et les sciences humaines – Conditions et obstacles*, Paryż: Département des Etudes de la Prospective et des Statistiques (DEPS) et Ministère de la Culture et de la Communication.
- Zarycki T. (2009). *Peryferie. Nowe ujęcia zależności centro-peryferijnych*, Warszawa: Scholar.

Komitet naukowy

Muguraş Constantinescu, Uniwersytet „Ştefan cel Mare”, Suceava (Rumunia)

Justyna Łukaszewicz, Uniwersytet Wrocławski (Polska)

Ioana Popa, Centre national de la recherche scientifique (Francja)

Elżbieta Skibińska, Uniwersytet Wrocławski (Polska)

Małgorzata Tryuk, Uniwersytet Warszawski (Polska)

Komitet organizacyjny

Elżbieta Skibińska (kierownik naukowy), Uniwersytet Wrocławski

Natalia Paprocka (sekretarz), Uniwersytet Wrocławski

Regina Solová (sekretarz), Uniwersytet Wrocławski

Zaproszeni goście

Lieven D’hulst, Katolicki Uniwersytet w Lowanium (Belgia)

Simos Grammenidis, Uniwersytet Arystotelesa w Salonikach (Grecja)

Kristiina Taivalkoski-Shilov, Uniwersytet w Turku (Finlandia)

Teresa Tomaszewicz, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (Polska)

Instytucje współpracujące

Academia Europaea

Katedra Filologii Niderlandzkiej Uniwersytetu Wrocławskiego

Wrocławski Dom Literatury

Ważne daty

30 kwietnia 2019 – termin przyjmowania zgłoszeń.

Zgłoszenia w języku francuskim (lub w języku polskim) prosimy przesyłać na adresy natalia.paprocka@uwr.edu.pl i regina.solova@uwr.edu.pl. Format zgłoszenia: tytuł referatu, streszczenie ok. 1000 znaków, 3-5 słowa-klucze, wybrana bibliografia; krótka notka biograficzna.

31 maja 2019 – decyzja komitetu naukowego.

15 września 2019 – termin wpłaty wpisowego.

Wpisowe, w wysokości 450 PLN lub 100 EUR, obejmuje koszt udziału w konferencji oraz posiłków (przerwy kawowe, dwa obiady i kolacja). Wpisowe nie obejmuje kosztu przejazdu ani noclegu.

20–21 listopada 2019 – konferencja.

Czas na każde wystąpienie: 20 minut + 10 minut na dyskusję. Przewidujemy publikację wybranych tekstów w języku francuskim.